

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

De arte audiendi confessiones

[urn:nbn:de:bsz:31-300764](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300764)

rigibilis et occidenda vel ardenda sine remedio. **P**er hoc exemplum si volumus bene pensare/possumus melius videre in qualibet tentatione quam per dicitur gratiam dei per mortalem peccatum et quoniam non. **S**cire enim debemus quod quilibet tentatio/nunciatio est inimici infernalis/qua nos requirit ad eius sententiandum et ut aia nostra perdat et rumpat fidelitatem suam quam deo et domino suo deo et spouso. Et sic quod anima resistit aut per aut minus/ sed hoc ipsa custodit melius aut per fidelitatem et gratiam amici sui. Et consideret diligenter iste modus in quibus peccato habendi se aut resistere scilicet aut sententiam et inueniet quilibet istorum se statum esse possibilem. **S**ciatis etiam quod tertium statum est difficultior ad bene cognoscendum. per eo quod est inter duos statum. quod unum est peccatum mortale. scilicet quod et alter non. **E**t est sciendum quod quoniam aliquid est prohibitum sub pena peccati mortalis/ et aliquid non vult facere per exteriori operum/ et nihilominus perfectum consensum habet in corde/ quod vellet tale operum facere si tempus pateret et locus aut non obesset verecundia/ talis peccat mortaliter. **Q**ui non habet tale consensum perfectum. et nihilominus libenter memoratur diu in cogitando tale factum quod est prohibitum. et accipit complacenciam magnam et inordinatam. peccat etiam mortaliter sed tamen non ita grauiter sicut ante. **S**i autem operum aut factum tale sit/ quod non sit prohibitum sub pena mortalis peccati/ generaliter quemadmodum mulier aliquid maritatum possit cogitare de marito suo quod est absens. et accipet complacenciam in memoria societatis eius. aut sicut aliquid cogitare possit ad cibum quem aduocaturus est in praedictio et habere complacenciam sine tali peccato mortali. **Q**uia complacencia aut delectatio/ non est peccatum/ nisi in hoc quod est prohibitum aut quod de se trahit ad prohibita. **A**lterius consideranda in exemplo prius posito/ quod regina desiderare potest continue esse in amore regis domini sui. **E**t id ipsa odit omnia suo amori contra. **A**ut ipsa non diligit eum. imo magis timet penam et iram regis. et vellet quod non esset prius aut mortuum. ad finem quod alibi posset habere complacencia sua. **I**n primo statu sunt boni/ qui amant deum propter suam bonitatem. sicut boni filii sui patris. **I**n secundo statu sunt illi qui solummodo per timorem damnationis abstinere a malefaciendo. et velent deum non habere potestatem aut voluntatem eos puniendi etiam contra sua mandata facientes.

Explicit tractatus precedens.

Tractatus eiusdem

de arte audiendi confessiones.

¶ Si virtus

qua assuefacto gignit/ certum quod ars operum non nihil tamen potest artis traditio/ apud eos qui nondum profecti sunt in virtute. **H**oc in arte quilibet perspicuum est. **E**t quoniam ars artium est regimine aia/ profertur in confessionibus audiendis. **S**tudium quodammodo generale consideratio tradere breuiter et disticte. quod esse proficuas/ experientia doctrice cognouit. **I**nducit hoc agere me non mediocriter/ quod paucos hactenus repperi qui profecti vniuersis et itegre confessi fuerunt. causa existere in multis vel negligentia vel ignorantia confessorum.

Prima consideratio. **P**rouideat ante omnia confessor purus esse qui purgandis animabus inuigilat. **S**pem quod sui laboris et proficendi circa alios/ non in propria sed diuina virtute reponat. **D**eminerit iugiter. quoniam neque quod plantat neque quod rigat est aliquid. sed quod incrementum dat tempus. **E**t quod nisi spiritus sanctus cordi assit audientis/ in vanum laborat lingua loquens vel confessionem audientis. **O**ret igitur crebro/ prout sapiens de corporali medico consultat/ quatinus dirigat operum suum a deo ut eiusdem virtute roretur et crescat.

¶ Consideratio II

Collocet se confessor in arce seu specula rotundis abstrahens semetipsum quantum potuerit ab homine exteriori tam in se quam in alijs. ut spiritus ambulet et non carne. ne forte illecebris formis corporum/ fiat ipse laqueus perditionis sibi ipsi. totus in aiarum perspicenda qualitate spiritualiter inuigilet. non attendens discretiorem secretum vel formam. **A**lioquin quod ei perdit si vniuersum mundum lucret. animam vero sue detrimentum patiat.

¶ Consideratio III

Compleat erga quolibet sibi confiteri/ solliciti confessoris officium. nihil precipitaret aut in solo transcurso puolat. sed morositate perigli/ omnia plene et aians diuindicans memorie quod confiteris quod dicenda imponenda ve fuerint ea diligenti repetitione reponens infigat. **Q**uipe eligibili est paucos audire com

plete q̄ mltos impfete cū consciāz scrupulis nō tam expedire q̄ impeditos ple- rūq; relinquere. Imite in hoc deū cuius pfecta sunt opa. Vallem nāq; si curatus essem/multoz differre p̄fessioes post pascha/ etiā vbi quidā nō redirent/ q̄ q̄ ce- cos cecus seducerē. dum p̄tere absolutis ipsi non recte absoluti se gerent.

Consideratio III

Ostendat cōfessor opib; in cōfessis nihil q̄rere p̄ter salutē aiāz suaz z solutōz libe- rā a laqueis pctōz. vt nihil agat ad q̄stū. recolēs illō gratis accepistis gratis date. Nihil ad mūdā ostendet gloriā. Paupi- b; eq̄ sicut diuitib; se tradat z offerat. tur- pib; z pulcris. indoctis vt doctis. nisi for- te pro q̄nto maior inde fructus honorq; dei sparet seq̄. Proderit supra modū hec sinceritas recte itentōis vt velut magnes aliq; spūalis/ferrea etiā populi corda vir- tuosius ad se trahat.

Consideratio V

Expedi vt cōfessor zelans aiās/obtimeat a plato/subditoz suā in casib; reservatis p̄tate seu relaxatiōem. p̄cipue nisi sint ca- sus pblici z scādaloſi. Reperiunt itaq; pau- cissimi q̄ nō inciderunt in aliquē talū ca- suū qui ep̄o reservāt. Sciētes vō ipsi cō- fessi seipos nō debere remitti deiceps ad altez/ magis se p̄nos p̄mptosq; reddūt. nā vni confessionē suā libenti z citi dete- gūt. Cōfessor etiā filiter eos p̄sumit libe- rius int̄rogare de singul. pleni q̄z sanare simul z semel ipos absoluēdo cōfidit.

Consideratio sexta

Sciat cōfessor oīa pctōz genera z spēs/ tanq; medic; doctissim; spūaliū egritudi- nū. Præterea quali hoies diuersoz statu- umz varioz officioz peccare p̄nt/ nulla- ten; ignoret. Et quanq; ad hec cognoscē- da/ facti sunt tractatuli. atq; aliq; sunt q̄ nō tuto p̄mittūt scripto aut v̄bo pblico/ p̄pter cuitādū q̄rundā scādalu. s; ea secre- te discat ipsi q̄z int̄est hoc nō nescire. sic medicos/ morboz varietates p̄uenit nō ignorare. Aliter nepe q̄ pacto sibi p̄fessos prudēter ac diligēter interrogabit instru- etq; p̄fessor: ad suoz rememoratōz crimi- nū. hoc maxie est in pctis carnis extra oz- dinarijs. q̄lia exptū ē vt vnq; dici i p̄fessi

one a culpabilib; i eis. nisi cautissimā arte p̄moneant. interrogēt capiāturoz. Et cer- te necesse ē vt p̄fessor hēat artē hāc obste- tricādi spūalē ad educēdū colub; talē pe- stifer; tortuosum z virulentū ab aiā ipi. aut ipsa sine dubio picitabit z vt crebra; eternē moriet. Nec reputo audiēdos i hac re/eos q̄ nihil interrogādū aut inq̄rendū eē dicūt a p̄fessis. p̄ferti cū hoc ipm velint req̄rātq; p̄fessi. Alioq; nō satis p̄sulit; ve- recundie ignoratiē z fragilitati peccatiū. nec impletur illud scripture. Alter alteri- us onera portare z similia.

Consideratio VII

Cōiecturet cōfessor post interrogatiōes quasdā pambulas sup etate. statu. cōditō- ne. studio. vel officio cōfessū. Utz ip̄e vere- cund; sit z nimio pudore detent;. q; forte puer est vel seia vel exilis cōplexiōis. Ap̄- tales p̄ ceteris psuadēdū est primum z figē- dū in aio. quēadmodum confessio secre- tissima ē z om̄iscētī deo magis q̄ hoī sit nō ad reuelandū aut accusandū q̄ri pctā sua. s; ad euitādū z absoluēdum z p̄petue- quitandū. Valde cōfessore mori q̄ ali- qd dicēdoz detegere. Tollat igit oēm ta- lē suspitiōem. Nec refortmidēt q; p̄pter di- cēda/ cōfessor sit eos post modū habitu- rus odio. aut cōtemptur; accusatur;. im- mo teneri eos diliger sicut filios charissi- mos. z q̄ sue fidei se totos cōmiserunt.

Consideratio VIII

Laboret cōfessor p̄ferti erga iuuenes z p- uulos h̄re cōfessioes eoz generalē. q; vt aut nūq; itegre cōfiteat. nisi forte p̄docti a tali cōfessore q̄le describim;. q̄netiā illud eēt vtile ap̄ grādeuos rurales et simpli- ces z seias. Et si nō p̄ntleuiter iduci ad h̄ potest ab eis fieri it̄rogatiōes tales. Utz facta ē tibi consciā de talib; pctis; de tali etate z de societarijs talib;. Et fm m̄siōes poterit aiaduertere prudēs cōfessor si ple- na fuerit tal cōfessio. Et si nō/tūc nitalēā p̄ficere z confitentē ad hoc inducat.

Consideratio IX

Præcaueat summope cōfessor/ ne sit au- sternus ab initio tristis z rigidus. mor enī p̄ huiusmodi clauditur os obstiati pctō- ris. Primo sit affabilis locutio. etiam si aliquādo ita res exigat sup peccatis. quo

usq; familiaritas quedam cōtracta sit. de
hinc ostendat quāte iniquitatis est et ipo
crisis pessime quicq; velle celare in cōfes
sione coram deo et quēadmodū hoc agere
est seipm turpiter fallere. Esse quoq; me
lius dicat si nō confessus abscedere velit.
q̄ fingere confessionē impfectam

¶ **Consideratio X**

¶ Querat sacerdos a confitētib; nonne ve
lint expurgari penitus ab oī suo crimie.
Et q; nisi hoc velint fas hñt recedēdi ne
temp^o incassum imo noxie detineāt. Si
volūt dñt igit iuuare se. et hoc meli^o et cele
rius fieri neq; q̄ si ad interrogata verita
tē plenā nūderint. Si vero deprehēdunt
velle mētiri et celare (vt sepe fit) p̄ discretū
cōfessorē arguant vebemēter et acriter. et
cōpellantur veniā statim q̄rere sup̄ hmoi
mendacio. Quō postq; fecerit rursus blan
de et leniter moneant nihil deinceps men
tiri aut celare. Si vero bis aut ter rursus
mentiti fuerint poterūt remitti et differri
vsq; ad tps̄ alter. iniūgendo vt meli^o sibi
pvideant. Sepe fit vt in altera cōfessione
libenti^o aperiant omnia. dum putāt men
dacia priora magis imputanda eis ad in
aduertentiā q̄ in maliciam.

¶ **Consideratio XI**

¶ Applaudat cōfessor dicētib; veritatē sup̄
delictis suis q̄nto magis enormissima et
abomināda videbunt. Collaudent de ve
ritate. de religiōe. de timore dei. de zelo p̄
prie salutis de cōfidētia ad sacerdotem et
consimilib;. Et q; audacter p̄gant ad alia
nil hēsitātes. Fit aliqñ non inutilis que
stio si fuerint alias de talib; confessi. Et si
nō. q̄liter inde apli^o letari dñt et deo gr̄as
agere q̄ talē eis tribuit volūtātē et oportu
nitatē. Cōuenit q̄ vt p̄ cōfessorē gr̄as p̄
tialr agere moneāt. p̄ modū tēdāt ad alia

¶ **Consideratio XII**

¶ Jubeat cōfessor ne cōfessi. crimia detegant
alioz. noīando eos vel signis certis notifi
cādo. nisi forte pctā talia sunt q̄ nullo mō
aliter possunt apiri. vt si sororē vnicā/ fra
ter male cognouerit. aut vir vxorē. Nō sit
p̄rerea curiosus in inq̄rēdo pticulares cir
cūstātiās pctōz/ q̄ nō multū augēt vl̄ va
riāt grauitatē in eis. qm̄ nasceret inde ali
qñ vel tentatio piculosa vel turpitudō ni

mia aut suspitio retardatina cōfessō. Hi
bilomin^o vtile iudicam^o p̄ serenatōe cōsci
entiaz. illoz q̄ cōfitent (q; forte post mo
dum grauiorib; vgerent stimulis quasi
nō hñt et integre pctā sua confessi fuissent)
vt plenius explicent omnia q̄strum et q̄usq;
iudicauerit cōfessor expedire

¶ **Consideratio XIII**

¶ Arguat et reprehēdat acriter ipse cōfessor
pctā enormia/ postq; ista plene cognoue
rit et oñdat q̄nta punitōe pctōz dign^o est.
Attñ cauedū est ne rursus pctōz cōfugere
possit ad negādū iā cōfessa. sic pluries sic
ri reptū est etiā p̄ cōfessionē cōpletā p̄us.
Idcirco habeat certissā explicatio pctōz
rū. Deniq; q̄cqd in cōfessōe dixerit sacer
dos/ sit ipesp in fine māsuētus atq; beni
gnus in fundēs oleū cōsolatōis et passio
nis et bone spei. Pōt insuper aliqñ dicere
cōfessor. ex q̄ talia et talia cōfessus es q̄ sunt
grauissima. noli deinceps celare aliquid.
sed omnia dic. vt te simul expēdias.

¶ **Consideratio XIII**

¶ Procedat cōfessor in inq̄sitōe pctōz et spe
ciali pcti carnal^o qd a mult^o summa dif
ficultate vit̄ p̄r extorq̄ri. P̄rio pederētī et
a generaliorib; incipiat et q̄ nullā aut pau
cā vident includere culpā. q; si pctōz vule
mētiri aut fugere/ sepe dephēdit p̄ talia q̄
naturaliter accidūt oib;. aut rarissime re
pit oppositū/ q̄lia si statū neget. stat eū ti
mere dicere gradiora. Hoc mō noui plu
res fuisse dephēfos/ q̄ interrogati negabāt
se vnq; passos mēb; i pudēdi calefactōes
vel p̄uritū vel erectōz qualēcūq;. vel ten
ratōz vel cogitatōz malā de q̄cūq; mulie
rē. Et dū cōuicti fuerūt de hoc mēdacio/
q̄rebat nōne illd erat turpe sic admitteret
qd agebas tu? et sepe rīdebāt illd qd q̄re
bat credētes ex mō loq̄ndi cōfessoris q̄ il
lud nō impuraret ad culpā s; ad laudem.

¶ **Consideratio XV**

¶ Sciat cōfessor generalitates istas eē et si/
miles fuisti vnq; a tpe q̄ coguisti te/ i so
cietatib; famuloz aut socioz et sp̄caliter i
lecto: si sic. audisti vnq; malū (vt sepe fit)
loq̄ sibi de ipudicitia et m̄licitib;: si sic. loq̄
bar tu sibi si mala desiderabas: si sic. vt
voluerit vnq; alter q̄ tāgeres eū i honeste
vel ipse te. Si sic. fiat processus vltorioz/

sub yelamie tali / q̄ intelligat an comissa fuerit ibidē mollities siue pollutio. Et h̄ pctm̄ / bñ comittit etiā ante pubertatis ā nos. Immo ⁊ semper imputat in vigilia. dum cōpleta transit delectatio. etiam pol lutione nō existente.

Consideratio XVI

Poterit confessor dū in boneste loquendū erit dicere. Amice nō cures si loqr̄ turpif qm̄ oportet omnia in cōfessione dicere. lō ge aliter dicere aut certe silete extra cōfessi onē. Et dicant talia satis constāter ⁊ qua si p̄scita aut p̄sciat. aut q̄ nō reputat ita graua. Nec aspiciant tice vult⁹ p̄fiteutiū sed diuertat cōfessor vultū q̄si nō curans aut fere narrās fabulā. dicēdo sic Ego bñ video tu fecisti sic ⁊ sic. conseq̄nt dic ergo totū in noie dñi. ego tibi indulgeo si non alias feceris. ⁊ si diceres oīa mala mundi nō inde peius haberes. dic ergo audact. Immo et queri poterit si velit cōfites vt sup oibus diligēter interroget. ⁊ si sic sub inferat q̄ ergo dicat in omnibus veritatē.

Consideratio 17

Accidit aliqñ licet rarissimū sit apud cir cūspectū ⁊ prouidū cōfessorē / q̄ apūtur quedā spēs pctōz carnaliū aut qdā circū stantie viles / quaz pctōz nō est cōfci⁹ aut culpabilis. Et hinc forte scādalisabit vel docebit deinceps agere silia. licet p̄ certo nō videam⁹ istud ita cē timendū. quēad modū aliqui tradūt. q̄ propter hoc debē at omitti diligēs inq̄sitiō peccatoz. Vti / nā mala a pueris ⁊ alijs / tam diligēter cō fiterent q̄ sciunt ⁊ agunt ab eis. Nec inq̄ renda esse iudicam⁹ q̄si nesciāt. s; q̄ forte / ea nō tā graua esse credūt q̄ta sunt apō deū. aut q̄ aliter nolūt manifestare ea. Et tamē in hoc casu debet cū summa detesta tōe pctm̄ taledānare. quasi nō caderet eri am in hoiez tale aliqd agere. S; q̄ illud dicebat ad expiendū discretiōem pctōzū. an sciat distinguere int ea q̄ fecisset ⁊ non fecisset. Sūt enī qdā male r̄ndentes affir matiuē ad omnia que cōfessor interrogat.

Consideratio 18

Pergat confessor vt dixim⁹ a generaliori b⁹ ad specialiora. a min⁹ turpib⁹ ad turpi ora. ⁊ hoc q̄si a causis generaliorib⁹ ⁊ ef fectus eaz sp̄cales. Et habito q̄ aliq̄s co

nar⁹ fuerit se aut aliū sociū luxuriose attrē ctare / querat q̄s diu. ⁊ q̄ sepe. ⁊ cū q̄t acci dit. ⁊ q̄nto tpe in tota vita. Et si aliq̄ erant ex suo genere ⁊ finalr in q̄ p̄re corpis com pleta est libido sua vel alterius. Demū ad alterā h̄mōi peccati sp̄em peiorē successi ue poterit inq̄sitiō p̄transire.

Consideratio XIX

Cōgruit put exptus sum. q̄ puuliz ado lescētes masculi p̄r⁹ interrogent mō dco de cohabitatiōe socioz ⁊ famuloz tanq̄ de his q̄ p̄ria facie min⁹ boirent. q̄ min⁹ insolita sunt. Postmodū querat de cōha bitatiōe muliez. Et p̄rio si vnq̄s in etate. ⁊ vel. vi. annoz vel eo circa / iacuerūt cū an cillis sicut mos est pueroz. Et sic cōfor miter inq̄rat ad p̄dicta. ⁊ certe repientur horrenda. Consequēter inq̄rantur nō so lū de ancillis sed de genere p̄rimiori. ad q̄ lta nō descēditur nisi q̄si subito ⁊ a latere. dicēdo sine mutatiōe vult⁹. O bone video q̄ tu sili fecisti cū talib⁹ et talib⁹. Et si sic (vt heu sepe fit) p̄us q̄s de articuletur ali qd ampli⁹ fiat p̄actica p̄sideratiōis vnde cime p̄cedētis de collaudādo pctōzē dum pctm̄ apuit. Postmodū suadeatur p̄ bo no suo dicere circūstantias omīs in p̄icu lari. sicut de ancillis p̄dixit. oñdēdo q̄ pu dor ille / ad magnū meritū sibi ceder. futu rāq̄ opabitur cōfciē tranquillatē / et quo nunq̄s alteri deinceps reuelare p̄pelleret. Estimo at. q̄ seis / cōuerso ordie faciēde sunt interrogatiōes. p̄r⁹ scz de cohabitatiōe mutua secum. Postmodū cū vir⁹ aut puu lis. aut adolescentibus. sed experientiam totalem non habeo.

Consideratio XX

Rephēdet forte aliq̄s audaciā hāc cōfesso ris q̄ talia p̄sumit apire / q̄ vit credibilia sunt ⁊ fere icogitabilia / nisi ab exptis aut alijs de doctis. Sēntat ali⁹ qd voluerit ego corā deo testor me plures talib⁹ remedijs induisse ad confessionē. q̄ facebātur nū / q̄s etiā i articulo mortis fuisse talia dictu ros cuiq̄q̄ Laudabāt tñ deū totis visce rib⁹ gratias agētes q̄ ita se apuerāt. Qui dam et paucissimi / retroire volebant ali quādo sed tandē redierūt. fatentes illusi / onē cē demonis q̄ claudere os semel aper tū rursus satagebat. aliquādo iā confessi p̄pter omisiōnē huiusmodi interrogatiōis

rursus ad cōfiteādū inducti / aptū mibi se /
certū iudiciū / q̄ necessaria sit huiusmodi
inquisitio.

Consideratio XXI

Judicabit aliq̄s se talia nescire vel nolle
inquire. q̄ forte est vt chyrgic⁹ timidus
z ineptus pallefcens aut spasmū patiens
in aspectu sedoz diroz q̄ vulnerū. Fate/
bor cautela eē necessaria z nō leuif debere
fieri descēsum ad talia abominanda nisi
cōfessata precedētia / videant velut infer/
retalē cōclusionē. Ex siq̄s nesciat vti cau/
tela tali dimittat psulo ne z sibi noceat z
pctōrē si semel negauerit neq̄ dephensus
fuerit / scandaliser z vit in futurū cōuinci
queat. Qualevero debeatur in uersale reme/
diū tradi ap̄ oēs. nondū scio. qm̄ pdica/
tōes generales / nō sufficere fas / puto. In
hac tñ interi sum sentētia / q̄ tales casus
secreti / p puulis xiiij. annozū z infra. et p
mulierib⁹ / neq̄q̄ refuari deberēt. Alioqn̄
nō video quin multi ex hoc defectu p̄fessi
onīs integre / pditi sunt. Ad nullos vero
amplius q̄ ad platos spectat remediū eti
am dānatio si claudat regnū celoz. aut p
negligentiā aut p hmoi rigidiorē obser/
uatiōem occultozum.

Consideratio XXII

Videret saltē expediens q̄ in q̄libet cura
notabili / curatus si discretus est / aut ali
us loco sui vicarius / aut alius vice adiu/
tor / ordinaret quasi penitentiari⁹ in talib⁹
z circa tales. Esset insuper diligēs audire
confessiōes paruulozū inueni / quo cūq̄
tempe vellent z sibi vacaret. euocādo nūc
vñ nunc aliū. quia prouecte etatis ho/
mines ad hoc forte non possent induci.
Prouideret tñ quō caute z circumspecte
ambulare q̄ talis eēt / ne culpabiles sedu/
cētes hmoi puulos. p̄fērent eū directexl
indirecte p malicias exq̄sitas z forte con/
fingēdas p puulos. quāq̄ securitas maxi/
ma. circa hoc eēt puritas cōsciētie z intē/
tiōis. Et q̄ neq̄ vbo neq̄ signo aliq̄ / quo
libet reuelaret q̄ dicerēt. z ad nō reuelādū
vñs oib⁹ induceret. neq̄ daret penitentiā
p quā possent puuli de q̄cūq̄ notari ap̄
eos circa q̄s cōuersant. Deniq̄ circa hoc
meli⁹ videt / h̄re plures p̄fessores min⁹ di/
cretos in penitētijs inuigēdis / q̄ refuā/
do casus m̄kos discretis paucis z ad hoc

hominē ducere pudore cogente. ne talib⁹
paucis confiteatur in eternū. sicut tolera/
bilis est sumere penitentiā in purgato/
rio / q̄ vt infinita patiantur in inferno.

Consideratio 23

Remanet aliq̄ in sacerdote scrupul⁹ sup
p̄fessione pctōris q̄. s. nō dixerit oia z hoc
h3. vel q̄ scit aliūde q̄ p̄fessionē. vel q̄
tener certa p̄cipia et iā p̄fessatis / q̄ tale
pctū omiserit aut alijs modis. Quo casu
vl remittat pctōrē p auisando se vt dictū
est. vel si absoluat / pdicat sepi⁹ itez z iterū
q̄ si celer aliq̄d / p̄fessio sua z absolutō pe/
nitus inualida est z irrisoria. Dici deniq̄
poterit vt si mallet alteri cōfiteri. p̄gat in
noie dñi. tātūmodo fiat integra cōfessio
sua. Sufficit hoc. nec aliud exq̄rit. aut re/
deat si velit alias cum p̄nisiōe meliori.

Consideratio 24

Perat p̄fessor a pctōre si p̄ponit apli⁹ ab/
stinere cum auxilio dei deinceps a pctis.
Itē si caret odio cōtra aliū Itē si vult rea/
liter dū poterit alienū restituere. Item si
occasiones certas peccatoz vitare p̄ponit
vt cōcubinātū z vsuras. z similia. Si ali
q̄d istoz defuerit / nō valet absolutio. ne/
q̄ tradi debz si hoc pctōr nō velit facere.
Suadeat tamē sibi agere interim bona
que poterit. vt deus illūinet cor ipi⁹. Idē
dicim⁹ de reuocatiōe seductoz mal⁹ p̄silijs
z morib⁹ p eū z de dīffamati⁹ iniuste z sil/
b⁹ nō req̄rendo tamē vltra illud q̄d verifi/
militer fieri potest ad talia reparanda.

Consideratio 25

Inuigat p̄fessor penitentiā nō aliā q̄ de
p̄sensu pctōris z de qua speret impletōez
Nisi forte pctā eēt publica z scādaloza.
p q̄b⁹ ad reparōez cogi deberet inuit⁹. Le/
tez p̄t aliq̄ dare penitentiā de nō peccan/
do tali vel tali crimine p certū tps futurū
sub pena aliq̄ vel pecuniaria vel corpali
efficaciter soluenda. aut sub debito rede/
undi ad confessionē infra biduū p p̄pe/
tratōem delicti aut aliq̄d hmoi. Cōmone
at tamē ipse cōfessus ne penitentiā hanc vl
aliā quālibet acceptet. si nō eā proponat
se firmiter impleturū. Agnouerit enim se
in purgatorio q̄ in hoc mundo grauius
omnia soliturū. Ceterum de celando pe/
nitentiā suam z ea que in cōfessione acta

dicta q̄ fuerint. et de non respondendo ea curiose interrogantibz moneat. **¶** Deniq̄ reliqua multa tradi potuerat quorum nonnulla iam cōscripsi. p̄t̄m latino eloq̄o p̄t̄m in gallico in varijs tractatulis. Et alij doctores longe ampliora vtilioraq̄. **¶** At vero hec interim pro sui breuitate ne fastidio sint/sufficiant. Et quia si quis ad opus hoc saluberrimū bona fide proceserit/ ille plus exercendo et orando q̄ legendo erudietur atq̄ proficiet. **¶** Finis.

Tractatus eiusdem doctoris de confessione molliciei.

Quidam magister in theologia parisijs per experientiam multā et studiū diligens/ cū auxilio dei piā sedulitate inuocato compit hec que

inferius scribuntur plurimū efficacia esse/ ad extrahendū a cordibz confitentū p̄sertim iuuenū/ saniam abhōiabile peccati illius detestabilis/ qd̄ dicit mollicies/ et consequēter illaz que contra nature iura transit in p̄sonam alterā. quia nisi cōfessor sit solers et circūspectus circa inquisitionē huiusmodi peccōz/ vit aut raro poterit extrahere ab ore infectozū talibus vicij. vt illa sponte fateant. **¶** Lector autē obscenitatem materie ac verborū/ excusatā habeat/ ob necessitatē docendoz remediōz. **¶** Igitur post aliqua colloq̄a de alijs materijs aut vicijz/ familiariter ac affabiliter/ nō austerē facta/ descendat gradatim et quasi ab obliquo cōfessor ad inquisitionē huiusmodi peccati sic dicēdo.

Adice recordari q̄ vnq̄ in puericia tua circa x aut xij annos/ tua virga vel membrū pudēdi fuerit erecta. Si dicit q̄ nō statim conuincit mendaciū. et q̄ vult fingere et timer capi. quia cōstat hoc omnibz pueris nō viciatis corpe/ dū calefacti sunt in lecto vel alijs sepe cōtingere. Idcirco magis ac magis aperte debet v̄geri vt dicat veritatē. **¶** Et cōfessor si ille sit iuuenis p̄cipue Amice. **¶** Nūquid isto erat indecēs? Quid ergo faciebas vt nō erigeret? **¶** Et di-

cat hoc vultu tranquillo/ vt appareat q̄ illd̄ qd̄ q̄rit/ nō sit inhonestū. vel silendū s̄z q̄si remediū p̄tra p̄fatā erectōis p̄refam inhonestatē. **¶** Sinolit r̄ndere plane/ petat p̄t̄r. Amice nūqd̄ palpabas aut fricabas virgā tuā/ quemadmodū pueri solēt. Si omnino dicat q̄ nunq̄ tenuit in statu tali vel fricuit/ non potest vltra progredi/ nisi ammirādo et dicendo/ q̄ nō est credibile/ horat̄do q̄ sit memor salutis sue/ q̄ est coram deo/ et q̄ est grauissimū in confessiōe mentiri. et similia. **¶** Si vero dicat q̄ tenuit et fricuit Amice bene credo/ sed p̄ q̄tū spacium/ p̄ horam vel dimidiā/ et vtram tamdiu q̄ virga nō plus erigeret/ et proferat hoc quasi p̄fessor nō reputaret hoc insolitum vel peccatū. **¶** Si respondeat cōfessus q̄ ita fecit/ tūc habetur intentū/ q̄ talis veraciter cōmisit peccatū molliciei/ etiaz si p̄pter etatē nō fuerit subsecuta pollutio quoniā ibi est complementū delectatiōis illecebrosē/ et forsitan p̄didit virginitatē saltez ai/ et magis p̄didit/ q̄ si pro illa etate iuisset ad mulieres. **¶** Forte tamē probabiliter dici potest. **¶** Et p̄ penitentia virginitas reparatur in nō polluta/ sicut de mentali corrupōne/ que fit in cōsensu intrinseco esse dicim/ dum corporalis defloratiō seu pollutio nō est subsecuta. **¶** Istis igitur habitis/ debet tūc vehemēter increpare et detestari viciū illud/ et ostendi qualiter dicat audacter alia/ quoniā istud est pessimum. **¶** Quo facto poterit haberi facilliter alie circūstantie. **¶** Et si in dimissione virge post conficatōnem/ aliq̄s humor erabat vel si fricauerit virgā alterius socii sui. aut si aliquis fricauerit suam/ et consequenter descendēdo ad species magis sp̄ales peccati sodomitici. **¶** Considerabat p̄terea idem magister/ vt similes interrogatiōes paucis variatis/ fierent etiā pro uictis viris/ aut feminis/ qz p̄ experientia crebra/ reperit multos adultos infectos fuisse tali vicio qui nūq̄ confessi sunt p̄ prius. **¶** Alii qui ex pudore primo et postmodū ex obliuione. **¶** Aliqui semp̄ ex pudore/ ita etiā vt dicerent se habuisse propositū nunq̄ cōfitendi. **¶** Aliqui qz nunq̄/ vt dicebant/ talia fuerant ab eis a cōfessoribz suis inq̄sita. **¶** Rursus p̄pter experientias plurimas consulebat idem magister/ vt seruata honestate et modestia/ que posset seruari/ pueri monerent. **¶** Nūca penitibz/ nūc a magis